

Landsbygds- och infrastrukturdepartementet
li.remissvar@regeringskansliet.se
li.smf@regeringskansliet.se

Synpunkter på betänkandet SOU 2023:84 En hållbar bioekonomistrategi - för ett välmående fossilfritt samhälle

Skogforsk, stiftelsen skogsbrukets forskningsinstitut, har uppdraget att utveckla och kommunicera kunskap, tjänster och produkter som bidrar till en hållbar utveckling i skogsbruket till nytta för samhället. Staten och näringen samfinansierar Skogforsks basfinansiering i form av ramprogram, som omfattar forskningsområdena Skogsträdsförädling, Skogsskötsel, Driftsystem, Värdekedjor, Digitalisering samt Skogens samhällsnyttor.

Skogforsk har beretts tillfälle att lämna synpunkter på rubricerade dokument från departementet. Nedanstående synpunkter och kommentarer har utarbetats av FoI-chef Magnus Thor med stöd av programcheferna Erik Ling och Maria Iwarsson Wide.

- Skogforsk uppskattar att utredningen gjort en sammanställning av bioekonomins betydelse. Utredningens förslag på mål och indikatorer är väl genomarbetade. Det är också positivt med förslaget om att ge SCB uppgiften att ta fram utvecklade nyckeltal och en definierad substitutionsnytta. Skogforsk förvaltar och utvecklar en modell ([CLEAR](#)) för årlig uppföljning och utvärdering av klimatpåverkan för framför allt skogsråvarubaserad industri¹. Modellen används och redovisas i ett flertal skogsrelaterade företags hållbarhetsredovisning, och är i slutprocess för att bli en ISO-standard. Modellen medger en samlad bild av den skogsbaserade bioekonomins klimatpåverkan från skogsresursen till produktanvändningen.
- Anspråken som riktas mot skogsmark samt produkter och nyttor från skog växer, vilket adresseras i Skogforsks nyligen antagna FoI-strategi för perioden 2025-2028². Ett förverkligande av bioekonomistrategin förutsätter därför ett större fokus på ökad

¹ Holmgren, P. & Strömgren, M. 2024. CLEAR – En modell för klimatrapporering. Skogforsk kunskapsartikel 35-2024.

² Skogforsk. 2024. Tillämpad forskning och innovation för ett skogsbruk i världsklass – Forsknings- och innovationsstrategi 2025–2028.

Magnus Thor
FoI-chef

magnus.thor@skogforsk.se
Uppsala Science Park, 751 83 Uppsala
+46 (70) 598 85 96
www.skogforsk.se

effektivitet och produktivitet när mer ska göras från mindre. Utöver de organisationer och initiativ som nämns i utredningen (Rise, IVL, strategiska innovationsprogram m.fl.) är Skogforsk en aktör som kan bidra inom områden som berör skog och skogsbruk. Det finns många viktiga frågor vid sidan av produkter och industriella processer som måste lyftas, eftersom lönsamhet i hela värdekedjor är en avgörande förutsättning för en fungerande bioekonomi. Skogforsk leder för närvarande även ett större projekt inom elektrifierade timmertransporter, i ett [stort samarbetsprojekt](#) med tjugotalet företag och flera universitet³. Projektet är unikt i sitt slag och har rönt stor uppmärksamhet både i Sverige och internationellt.

- På temat lönsamhet längs hela värdekedjor konstaterar Skogforsk att detta inte självklart kan tolkas in under Bioekonomistrategins systemgränser i kapitel 8.4 (sidan 127). Första punktsatsen anger ”en konkurrenskraftig, resurseffektiv, hållbar och växande skogsindustri. Det omfattar industrins nuvarande och nya varor, samt omhändertagande och användning av restströmmar för energi och material.” Skogforsk anser att det är nödvändigt att även inkludera värdekedjan uppströms, inklusive skogsägare, råvara, olika ekosystemtjänster från skogen samt tjänsteleverantörer längs värdekedjan – exempelvis för skogsvård, avverkning och transport. Det är mycket viktigt att inkludera råvarufrågor ur olika perspektiv. Ett exempel där detta sannolikt inte beaktats tillräckligt kan ses i IVL:s studie (Utredningens bilaga 5), där fokus ligger på ”den tillgängliga biomassans användningsområden”. Vad som är tillgänglig biomassa avgörs av en mängd faktorer, ytterst baserade på konkurrenskraft och betalningsförmåga samt på möjlighet och förmåga att återvinna, producera och mobilisera råvara. Detta innebär till exempel att olika regioner har olika förutsättningar att leverera råvara till det hållbara samhället. Forskning och utveckling som skapar ökad råvarubas, det vill säga högre tillväxt och förbättrad motståndskraft mot olika skadegörare, är central. Det är även viktigt att säkerställa FoU som syftar till att förbättra effektiviteten i produktions- och försörjningskedjorna. Med kunskap om bland annat ekonomiska och ekologiska restriktioner kan en så realistisk tillgång och kostnad som möjligt beräknas, se t.ex. [Fernandez Lacruz m.fl. \(2023\)](#)⁴.
- Det är förvånande att digitalisering inom bioekonomi ”knappt existerade” i IVL:s data (Utredningens bilaga 5). [Mistra digital forest](#)⁵ är ett stort forskningsprogram som finansieras av Mistra tillsammans med ett antal företag, med syfte att stötta samhällets omställning mot en hållbar cirkulär bioekonomi genom att öka digitaliseringen i den skogliga värdekedjan. Programmet gick in i sin andra fyraårsperiod 2023, och har en stor mängd anknytande verksamhet utanför programmet. På Skogforsk har vi drivit en särskild process inom digitalisering – förutom ”allt som pågår ändå” – under snart åtta år med omsättning på ca 15 Mkr per år. Gissningsvis ingår digitalisering implicit i flertalet av de områden som listas i rapporten under styrkor och mer neutrala.
- Utredningens förslag med uppföljningsbara mål är tilltalande. För att fungera praktiskt som nationell strategi måste Bioekonomistrategin hålla över mandatperioder och således ha en bred parlamentarisk förankring. Därutöver bör privata och offentliga aktörer inkluderas aktivt i arbete och åtgärder.
- Skogforsk delar utredningens bedömning av den stora betydelsen av t ex Impact innovation. Med tanke på att den ”bioekonomi-ansökan” som lämnats in till programmet inte beviljades, kvarstår behovet av satsning på bioekonomirelaterade frågeställningar och innovationer. Likaså är det viktigt att säkerställa resurser för test- och demonstrationsmiljöer samt tillämpad forskning och utveckling.

³ <https://www.skogforsk.se/projekt/accelerera-elektrifieringen-av-skogsbrukets-transporter/tree-transition-to-efficient-electrified-forestry-transport/>.

⁴ Fernandez Lacruz, R., Eriksson, A., Parklund, T., Davidsson, A. & Eliasson, L. Stora regionala skillnader i förutsättningarna att leverera skoglig råvara till framtidens hållbara samhälle. Skogforsk kunskapsartikel Nr 62-2023.

⁵ <https://www.mistradigitalforest.se/>

- Skogforsk avstår att lämna synpunkter på delbetänkandet SOU 2023:15 "Förnybart i tanken, Ett styrmedelsförslag för en stärkt bioekonomi".

Uppsala dag som ovan

A handwritten signature in blue ink, appearing to read "Magnus Thor".

Magnus Thor
FoI-chef